

smrtna slučaj, in sicer sta umrla društvena člana Alojzij Košar dne 12. januarja in Emil Neurander dne 27. januarja t. l. — Donesek po 4 K naj se vplača še tekom tega meseca. — Obenem opozarja odbor, da je bilo treba meseca januarja vplačati za rezervni fond in upravne stroške po 3 K.

Goriške vesti.

—g— Iz Komna poročajo z dne 31. pret. mes.: Tukaj je umrl gospod Andrej Strekelj v visoki starosti 82 let. Bil je posestnik, dober in pošten mož. Širše naše občinstvo pozna zlasti njegove sinove, ki so: Alojzij Strekelj, vinarski nadzornik v Dalmaciji, Leopold Strekelj, trgovec v Trstu, Albin Strekelj, šolski voditelj in župan v Škocijanu, in Josip Strekelj, šolski voditelj v Komnu. — Pokojni Andrej Strekelj je bil mož stare kraške korenine in je imel svoječasno veliko skrb, da je svoje sinove dobro izšolal, da sedaj v uglednih službah služijo državi in narodu. — Bodi vrlemu možu blag spomin, njegovim sinovom pa iskreno sožalje!

—g— Premješčenje goriških deželni uradov. Goriški deželni odbor je sklenil, da se premestita kmetijski in tehniški deželni urad z Dunaja v Ajdovščino.

—g— Za primorske begunce v Mariboru so osnovali okrajno-pomožni odbor, ki posluje v poslopju okrajnega glavarstva, drugo nadstropje, vsak ponedeljek, vsako sredo in soboto.

—g— Oglasila se je Marica Čičigoveja, učiteljica v Starem selu pri Kobarižu, ki se nahaja kot interniranka v Italiji v mestu Cuneo. Poroča, da se ji ne godi preslabo.

—g— Dunaj za Goričane. Z Dunaja poročajo: Pred kratkim časom je imel vseučiliški docent dr. Traversa, Goričan, v tujkajšnji »Uraniji« predavanje o Primorju. Predavanje je bilo jako zanimivo in je bilo tudi jako dobro obiskano, posebno ker je bil izkupiček namenjen južnim beguncem. Nadalje so pričeli tudi nekateri drugi vseučiliški profesorji s ciklom predavanj o jugu naše monarhije. Sicer so predavanja čisto znanstvena, brez vsake druge tendence, a imajo vendar tudi praktične uspehe. Razne gospe in gospodje, očarani pri teh predavanjih od krasote našega lepega Primorja, so se začeli intenzivneje zanimati zanje in za njega prebivalce. Posebno skrb so posvetili onim, ki so morali zaradi vojne zapustiti svoje lepe domove in bežati pred krutim sovražnikom; to so v prvi vrsti Goričani. Osnovali so društvo, ki si je nadelo nalogo, podpirati z denarjem in z drugimi darovi te uboge Goričane. Društvo bo delovalo v okrilju »Pomožnega društva za begunce z juga« in bo pošiljalo le-temu vse darove s pripombo, da se morajo ti darovi razdeliti med Goričane. — Nadalje bo v kratkem črtorjen tu na Dunaju konvikt za dijake-begunce. Kakor čujemo, bo pa le za take italijanske narodnosti. Ne pojmujejo sicer, zakaj naj bi se delalo take izjeme, če je na Dunaju tudi mnogo slovenskih beguncev-dijakov, ki so v enaki meri, če že ne bolj, potrebni takega podpiranja. Upajmo zaradi tega, da bo dotični konvikt odprt tudi slovenskim dijakom. Goriški deželni glavar monsignor dr. Faidutti, ki je glava vsem begunskim odborom, bo gotovo uvidel, da mora biti ta konvikt za obe narodnosti in bo tudi vse potrebno ukrenil v tem smislu.

Istrske vesti.

—i— Umrl je v Pulju ravnatelj c. in kr. mornariške ljudske in meščanske šole za dečke, Alojzij Kijatsch.

—i— Slučaj usode. Primarij deželne bolnišnice v Pulju dr. Antichievich, je težko obolel. Zanimanje zanj je veliko, ker je res izvrsten kirurg. Istočasno pa se je moral podati v Trst iskat leka za svoje težko porušeno zdravje. Josip Stihovič, ravnatelj istrske posojilnice in deželni poslanec. Slučaj je torej nanesel, da je svoječasno politiška protikandidata istočasno zadela enaka usoda.

—i— Prva hrvatska pesem v reškem gledališču. Na Reki so priredili v tamošnjem gledališču koncert v dobrodelne svrhe, na katerem je med drugimi scedeval hrvatski operni pevec Marko Vušković. Poleg nekoliko opernih partij je zapel tudi dve hrvatski pesmi, in občinstvo mu je burno aklamiralo. Sedaj se je zgodilo prvokrat, da je hrvatska beseda zazvenela v reškem gledališču, ki je pripravilo slavnemu hrvatskemu umetniku velik triumf. Kakor je res, da je pesem v materinem jeziku zmogovita osvojevalka srca in velika narodna misijonarka, tako

je tudi Vušković v tem času vojne nastopil kot osvovjevalec, ki je na pridobljeni poziciji zasadil svojo zastavo — hrvatske pesmi!

Splošni vestnik.

Okrajne učiteljske konference. Naučno ministrstvo je pooblastilo deželna šolska oblastva, da smejo, če je treba, odpovedati letošnje okrajne učiteljske konference. Dobiti ni primernih prostorov, vse polno učiteljev je v vojni službi.

Zlmsko deževje in setve. Milijoni se vprašujejo, kako vpliva letošnja mila zima z obilim dežjem na setve, ki nas imajo v tekočem in prihodnjem letu preskrbeti s kruhom. Predvsem treba poudariti, da je letošnja mila zima jako prav prišla že v tem oziru, da so se mogla opraviti jesenska poljska dela, ki so bila zaradi pomankanja vprežne živine in delavnih moči zastala. Drugič je pa mila zima tudi pripomogla, da so se setve dobro obrasle. Nevarnost je le ta, da bi na nezmrznjena tla ne zapadel sneg, ker bi začele setve potem lahko gniti in plesniti. Ako pa pade sneg na zamrznjena tla, to ne škoduje, da le sneg predolgo ne obleži. Obilo dosedanje deževje v suhih ležah ni posebno škodovalo, pač pa se utegne v nizko ležečih ilovnatih tleh zbirati preveč vode ter je nevarnost, da se zemlja »skisa«. Sicer pa odloča uspeh setev v prvi vrsti pomladni (krog sv. Jurija) in poletni (maj in junij) čas.

Razdelitev pribitkov k dednim pristojbinam. Izšla je izvršilna naredba k cesarski naredbi z dne 30. decembra 1915 o pribitkih k dednim pristojbinam. Deželna finančna oblast ima vse te pribitke nakazati deželni fondom, in sicer neposredno vplačane koncem vsakega meseca, v koliki vplačane pa vsako četrt leta. Kjer je v kakih deželah samo en fond, dobi ta ves pribitek, tako n. pr.: na Goriškem, Kranjskem, Koroškem in v Istri šolski zaklad. Kjer pa ima dežela več zakladov, se razdelijo pribitki v naših deželah po sledečem ključu: na Štajerskem učiteljski pokojninski zaklad 68:5%, deželni ubožni zaklad 31:5%; v Trstu šolski zaklad 45:5%, občinski zaklad tržaške občine (za bolnišnice) 54:5%.

Razgled.

— Poljski slikar umrl. V svojem rojstnem mestu Krakovu je umrl v 64. letu znameniti poljski slikar Tadej Ajdukiewicz.

— Prepovedane igrače. Češki deželni šolski svet je prepovedal razširjanje otroških igrač »Sokoli« in »Husitska vojska«. To so namreč podobe, ki so jih otroci izrezavali.

— Naš rojak dr. Fran Žizek, tajnik v trgovskem ministrstvu in docent za statistiko na vseučilišču dunajskem, je imenovan za profesorja na vseučilišču v Frankfurtu.

— Dunajski profesor in Ogr. Dunajski »Fremdenblatt« poroča, da je nedavno v Budimpešti prišlo na univerzi do velikih demonstracij. Student Rakonicz je prosil profesorja Kmetyja, da naj se izjavi o žaljivih napadih dunajskih vseučiliških profesorjev proti Ogrski. Dunajska profesorja Bernatzik in Törba sta rekla z ozirom na neki državnoopravni članek poslanca Wlassicza, da se čudita, da more mož na odgovornem mestu in bivši ogrski minister pred tujino razglasiti neodvisno in samostojno ogrsko državnost. Prof. Kmety je dijakom ustregel z besedami, da tem izjavam ne pripisuje nobene važnosti. Studentje so končno zaklicali: »Eljen«.

— Šole za vajence v kraljevini Hrvatski in Slavoniji v šolskem letu 1913/14. Uradni podatki izkazujejo za šolsko leto 1913/14 v Hrvatski in Slavoniji 54 šol za vajence, ki jih je posečalo 8289 učencev, od katerih še ni bilo starih 15 let 4971 ali 60%, nad 15 let starih pa je bilo 3314 ali 40%; največ jih je bilo med 14. in 16. letom, in sicer 5399 vajencev ali 65:17%. Materni jezik je bil 7120 vajencem hrvatski, 53 slovenski, ostali so pripadali raznim narodnostim. Po svojem poklicu je bilo: 1255 trgovskih vajencev (15:15%), 799 črevljarskih (9:64%), 718 krojačev (8:67%), 700 mizarjev (8:45%), 642 barvarjev (7:75%), 408 zidarjev (4:92%), 383 hrivceev (4:62%), 368 pekov (4:44%) in 307 kovačev (3:70%).

— Promocija nadvojvode Evgena in generala Boroovića. Nadvojvoda Evgen je promoviral dne 30. januarja, a general Boroović 1. februarja. Oba je izvolil akademski senat hrvatskega vseučilišča v Zagrebu — kakor že znano — za častna doktorja.

— Vojaška gimnastika v splitskih šolah. V srednjih in ljudskih šolah v Splitu je tudi uvedena vojaška gimnastika. Uče profesorji in učitelji gimnastike, pouk se vrši v hrvatskem jeziku; terminologijo je doposlal šolam deželni šolski svet. Delegati armade nadzirajo samo tehnični del pouka.

— Umrl je v Zagrebu v 74. letu svoje starosti hrvatski pisatelj Ferdo pl. Becić-Rustenberški, eden izmed veteranov hrvatske književnosti. Mnogi Becićevi romani, med njimi »Kletev nezvestobe«, so se priljubili narodu tako, da so postali pravo ljudsko čtivo. Tudi Becićeve humoristične stvari, med njimi izborna graničarska »Lajtmanuška deputacija«, so jako popularne. Hrvatski narod je izgubil v pokojniku zaslužnega in zvestega sina.

— Čudežna umetna roka. Na dunajski kliniki je dr. Maks Kohn iz Berlina, ki je izgubil oktobra 1914 levo roko, kazal umetno ameriško Carnesovo roko. Dr. Kohn je umetno roko obračal, prijemal in izpuščal z njo stvari, navzoči nadvojvoda Stefan ni mogel iztrgati papirja iz nje. Predavatelj je odprl z obema rokama dežnik, je odpiral z levico in nosil, štel denar in jedel z njo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Tovariš F. M. iz L., petdesetletnik, sedaj pod orožjem v L., nam piše: »Prideljen sem enoletnim prostovoljcem in točnem po tridesetih letih še enkrat početne vaje... Upam, da pojde, čeprav čutim, da nosim že stare kosti in mišice. — Čestitam na izbornem uvodniku v 1. let. števil! To je pravo hladilo našim skelečim ranam in praznim žepom. — Tu je več znanih učiteljev...« Vsem tem tovarišem pošiljamo iskrene pozdrave v trdni nadi, da pravičnejša bodočnost zaceli rane in napolni žepa! Tistim, ki sedaj tvegajo za dom in cesarja v resnici vse, ne bo smela in mogla biti domovina več — trdosrčna mačeha! Ne hlapčevske prošnje, ampak v cesarjevi službi preizkušenih učiteljev bodo dosegla to, kar hoče zakon in pravica! Živeli, vrlji tovariši-vojaki! Ko služite cesarju in domovini, vedite, da obenem zastavljate svoje življenje tudi — bodočnosti svojega stanu! Kdor ima pogum, naj Vas blati sedaj in naj Vam sedaj ponuje mesto kruha — kamen!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem, ki so nam na kakršen koli način izkazali svoje sočutje, povodom prerane smrti ljubljene sina, brata, svaka in strica gospoda

Rudolfa Delakorda

učitelja, sedaj c. in kr. četovodjo pri 87. pešpolku izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo.

Žaluoja rodbina Delakorda.

Petrovče, Teharje, Celje, 7. jan. 1916.

Prva gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

Kranj

172

razpošilja na vse strani sveta najmoderneje in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Čevlje za dame in gospe prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajočo se vrne denar. Meseca avgusta izide bogato ilustrovani cenik.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani ima v zalogi naslednje knjige

1. A. Rapè: Mladini. I., II., III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1.—, s pošto 16 h več.
2. J. Slapšak: Spisi Mišjčkovega Julčka. I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII. zvezek. Cena vsakemu teh osmih zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1.— s pošto 16 h več.
3. Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. I., II., III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1.—, s pošto 16 h več.
4. Josip Ribičič: Vsem dobrim. Cena lično vezani knjigi K 1.—, s pošto 16 h več.
5. Pavel Flerè: Palnakovi spisi. I. in II. zvezek, K 1.—.
6. Ivo Trošt: Moja setev. I. zvezek.
7. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za šolsko mladino. I., II. in III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov brez poštnine je 20 h.
8. Emil Adamič: Slava cesarju Francu Jožefu I.! Spevoigra za šolsko mladino. Cena K 2.—.
9. Besedilo k E. Adamičevi spevoigri. Cena 5 h.
10. Dr. E. Bretl: Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe? Cena 20 h.

Ves izkupiček za te knjige je namenjen Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta.

Kupujte te knjige vsi, ki ljubite svoje otroke! Priporočajte jih prijateljem mladine, šole in učiteljstva!

Vse te knjige se naročajo in kupujejo v »Učiteljski tiskarni« in v vsaki knjigotržnici.